

SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMEN ADAYLARININ DEĞER HİYERARŞİSİ¹

Özlem ULU KALIN

Artvin Çoruh Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi
Bölümü, ozlemulu@artvin.edu.tr

Makale Gönderme Tarihi: 17.03.2017 Makale Kabul Tarihi: 30.06.2017

Özet

Bireyin kendisini, toplumun ise bireyi kontrol etmesini sağlayan unsurların başında değerler gelmektedir. Değer eğitimi son zamanlarda önemi giderek artan bir disiplin haline gelmiştir. İlkokul 4. sınıf ve ortaokul 5, 6 ve 7. sınıfta okutulmakta olan Sosyal bilgiler dersi değer öğretiminde önemli bir rol almaktadır. Sosyal Bilgiler öğretim programında 25 değer varlığı görülmektedir; ancak her değer herkes için aynı önemde olmayabilir. Bu düşünceden hareketle bu çalışmada Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değer hiyerarşisi belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu Artvin Çoruh Üniversitesi 2015-2016 akademik yılı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği ABD'de okuyan tüm öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışma grubundan Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda yer alan değerleri kendilerince önem derecesine göre (ilk 5 değer) sıralamaları ve gerekçelerini ifade etmeleri istenmiştir. Araştırmanın amacı doğrultusunda nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması (case study) kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen bulgular sınıf bazlı değerlendirilmiş ve Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının değer hiyerarşisinde farklılık olup olmadığına bakılmıştır. Çalışmanın sonucunda farklı sınıf düzeylerindeki Sosyal bilgiler öğretmen adaylarının değer hiyerarşisinde ve değer tanımlamalarında anlamlı bir farklılık olmadığı saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Bilgiler, Değer, Değer Eğitimi, Öğretmen Adayı, Değer Hiyerarşisi.

VALUES HIERARCHY OF SOCIAL STUDIES TEACHER CANDIDATES

Abstract

Value is the most significant factor that enables an individual control himself and enables a society control individuals. The importance of the discipline of values education has increased recently. Social studies education is included in primary school 4th grade, secondary school 5th, 6th and 7th grades curriculum and it has a significant role in giving values education and creating a solid conscious. There are 25 values in social studies teaching program; but significance of values varies from one individual to another. From this viewpoint, it is attempted to determine the values hierarchy of social studies teacher candidates. Study group of this study is made of the entire students studying at Artvin Çoruh University, Department of Social Studies Education in 2015-2016 academic semesters. The students are required to sort the values (the first five values) in Social studies education program according to their viewpoints and to state the reasons of the order they formed. Case study, which is one of the qualitative research methods, is used in line with the goal of the research. Data obtained in the research process is evaluated according to grade levels and differences between the ideas of values hierarchy of social studies teacher candidates in different grade levels. At the end of the study, it is determined that there is not a meaningful difference between values hierarchy and between the definitions of values of social studies teacher candidates at different grade levels.

Key Words: Social Studies, Value, Values Education, Teacher Candidate, Values Hierarchy.

¹ Bu çalışma 3-5 Kasım 2016 tarihinde gerçekleştirilen International Academic Research Congress'de sunulan sözlü bildirinin genişletilmesiyle elde edilmiştir.

Giriş

Dünyada insan hayatının var olmasıyla birlikte başlayan eğitim kavramı, uygarlık düzeyi ne olursa olsun her toplumda süregelmektedir. İlkel kabilelerde veya gelişmiş uygar toplumlarda insanoğlu sosyal gündelik hayatın getirilerine ek olarak temel ihtiyaçlarını karşılamak üzere yeni materyaller icat edip bir taraftan da etrafında ki insanlara yeni şeyler öğretmeye başlamıştır. Öğrenmenin var olduğu bir yerde kalıcı davranış değişikliği ve bir eğitim süreci muhakkak ki vardır.

Eğitim, planlı ve amaçlı olan formal eğitim ve plansız ve belirli bir amacı olmayan informal eğitim olmak üzere iki türdür. Formal eğitim, örgün eğitim ve yaygın eğitim olmak üzere kendi içerisinde iki türe ayrılır. Örgün eğitim Milli Eğitimin temel amaçları doğrultusunda kademeli olarak okullarda verilen eğitimdir. Yaygın eğitimde ise herhangi bir kademe ve önkoşul yoktur, bireyin amaçları söz konusudur.

Örgün eğitimin amacı, devletlerin kendilerine yarar insan gücü yetiştirmesidir. Her devlet kendine yarayacak insan modeline uygun amaçlar belirler ve bu amaçlar doğrultusunda ders programları hazırlar. Hazırlanan ders programları okullarda bu amaca hizmet etmek için okutulur. Eğitim programlarında yer alan bütün derslerin öğretim programlarında bu amaca hizmet için farklı sayılarda öğrenme alanları ve kazanımlar vardır.

Eğitim süreci aileden başlayarak insan yaşamının sonuna kadar devam eder. Bu sürecin en önemli aşamalarında biri aile diğeri ise okuldur. Okul, eğitim sürecinin en önemli basamağı olarak çocukların toplumsallaşmasını sağlar (Şimşek, 2016).

Okullar toplumsal kültür ve değerlerin korunması ve sürdürülmesi kadar yeni değerlerin oluşturulmasında da çok etkilidir. Değer, bir şeyin önemini belirlemeye yarayan ölçü, karşılık olarak tanımlanmaktadır (TDK, 2016). Toplumsal değerler ise, insanların etik ya da uygun davranışlar hakkında neyin doğru neyin yanlış olduğu, neyin istenilir neyin istenilmez olduğu konusunda fikirler gösterirler (Marshall, 2009).

Toplumsal değer ve değer tanımlarının yanı sıra değerlerin özelliklerinin de bilinmesi gerekmektedir. Özgüven (1994), değerleri, toplum ya da birey tarafından benimsenen birleştirme özelliği, toplumun sosyal ihtiyaçlarını karşıladığına ve bireylerin iyiliği için olduğuna inanılması, bilinç, duygu ve heyecanları ilgilendiren yargılayıcı özellikleri ve kişinin bilincinde yer eden ve davranışı yönlendirme özellikleri bakımından 4 temel özelliği olduğunu belirtmiştir.

Değerler eğitimi birçok gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde tartışılıyor olmasına rağmen genel ifade ile şöyle tanımlanmaktadır; değer eğitimi, idealist anlayışa göre öğrencinin değerli davranış ve insan modellerini örnek alması amacıyla eğitilmesini içerir (Yel ve Aladağ, 2009).

Sosyal Bilgiler dersi değer öğretiminde önemli bir misyona sahiptir. Sosyal Bilgiler eğitiminin temel amacı etkili yurttaş yetiştirmektir. MEB tarafından Sosyal Bilgiler Öğretim Programı'nda öğretilecek değerler belirlenmiştir. 18. Milli Eğitim Şurasında 'Eğitimde 2023 Vizyonu' kapsamında değerler eğitimi ele alınmış ve okullarda değer eğitimi ile ilgili etkinliklerin artırılmasına önem verilmiştir.

Literatür incelendiğinde değer eğitimi ile ilgili çok fazla çalışma yapıldığı gibi (Balcı ve Yanpar Yelken, 2013; Tay ve Yıldırım, 2009; Katılmış, Ekşi ve Öztürk, 2010; Tay, Durmaz ve Şanal, 2013; Karatekin, Gençtürk ve Kılıçoğlu, 2013), farklı branşlarda ki öğretmenlerin değerler eğitimine ilişkin deneyimleri, öğretim elemanlarının çocuklarına, öğrencilerine ve meslektaşlarına ilişkin değere tercihleri, öğretmen adaylarının öğrencilerinde görmek istedikleri değerlere ilişkin önem sırası algıları isimli araştırmalara rastlanmıştır (Akbaş, 2008; Dilmaç, Bozgeyikli ve Çıkılı, 2008; Balcı ve Yanpar Yelken, 2010; Tahiroğlu, Yıldırım ve Çetin, 2010).

Ulusoy ve Dilmaç (2016), çalışmalarında yurt dışında yapılan ve yurt içinde konu ile ilgili yapılan çalışmaları incelemişler ve kuramsal çerçevede değerler eğitimi ile ilgili bilgi vermişlerdir.

Bu çalışma etkili yurttaş yetiştirmek üzere eğitim alan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının Sosyal Bilgiler Öğretim Programında yer alan değerlere ilişkin değer hiyerarşilerini ortaya çıkarması bakımından önem arz etmektedir. Bu çalışma ile Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının programda yer alan değerler içinde en fazla önem verdikleri değerler ile en az önem verdikleri değerler tespit edilecektir.

Yöntem

Bu araştırmada Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının sahip oldukları değer hiyerarşilerini nedenleri ile ortaya koyabilmek için nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması (casu study) kullanılmıştır. Durum çalışması güncel bir olgu, olay, durum, grup ve bireyler üzerinde odaklanıp kendi gerçek yaşam çerçevesi içinde araştırmacının kendi değer yargılarını işe koşmadan ve durumları çok yönlü, sistemli ve derinlemesine inceleyen görgül bir araştırma desendir.

Evren ve Örneklem

Araştırma Artvin Çoruh Üniversitesi Eğitim Fakültesi 2015-2016 akademik yılında Sosyal Bilgiler Öğretmenliği 1. sınıfta okuyan 23, 2. sınıfta okuyan 42, 3. sınıfta okuyan 23 ve 4. sınıfta okuyan 35 kişiden oluşan toplam 123 kişi ile yürütülmüştür. Araştırmada nitel araştırma örnekleme yöntemlerinden amaçlı örnekleme yöntemleri arasında yer alan maksimum çeşitlilik örnekleme yöntemi seçilmiştir. Maksimum çeşitlilik örnekleme yönteminde amaç görel olarak küçük bir örneklem oluşturmak ve bu örnekleme çalışılan probleme taraf olabilecek bireylerin çeşitliliğini maksimum derecede yansıtmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Veri Toplama Araçları

Nitel araştırmalarda veriler gözlem notları, görüşme kayıtları, dokümanlar, resimler ve diğer grafik sunumları ile toplanabilir. Bu araştırmada veriler derinlemesine görüşme tekniği ile toplanmıştır. Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının değer hiyerarşilerini derinlemesine görüşme tekniği ile tespit etmek amacıyla araştırmacılar tarafından 2 açık uçlu sorudan oluşan bir ölçme aracı geliştirilmiştir. Araştırma sonucunda şu sorulara cevap aranmıştır:

- Çalışma grubunun ilk beş değeri arasında hangi değerler yer almaktadır?
- Çalışma grubunun ilk beş değerine seçmede ki nedenleri nelerdir?

• Farklı sınıflarda okuyan çalışma grubunun ilk beş değerinde farklılıklar/benzerlikler var mıdır?

Verilerin Analizi

Çalışma grubuna Sosyal Bilgiler öğretim programında yer alan değerler bir tablo olarak gösterilmiş ve bu değerlerden kendileri için öncelikli olan beş değeri önem sırasına göre nedenleri ile birlikte yazmaları istenmiştir. Bilgisayar ortamında yazılı hale getirilmiş ve değerlerin frekans oranları tablolaştırılmıştır. Analizler çalışma grubundan alınan doğrudan alıntılarla desteklenmiştir.

Bulgular

Bu bölümde araştırma sorularına paralel olarak elde edilen bulgulara ve yorumlara yer verilmiştir.

Tablo 1. SBÖ 1. Sınıf Öğretmen Adaylarının Tercih Ettikleri İlk Beş Değer

Değerler	1. Değer	2. Değer	3. Değer	4. Değer	5. Değer	Toplam
Adil olma	8	1	2	2	---	13
Özgürlük	5	3	2	1	---	11
Saygı	2	4	2	---	2	10
Vatanseverlik	2	---	1	1	1	5
Tarih bilinci	1	---	1	1	2	5
Çevre duyarlılığı	1	1	---	1	---	3
Yardımlaşma	1	---	1	4	5	11
Barış	1	---	1	1	4	7
Demokratik tutum	---	5	---	---	4	9
Bilimsellik	---	---	2	1	---	3
Değere saygı	---	1	3	2	---	6
Hoşgörü	1	2	1	2	2	8
Özgüven	1	2	1	---	2	6
Sorumluluk	1	2	1	1	1	7
Temizlik	---	1	---	---	2	3
Farklılıklara saygı	---	1	3	---	---	4
Dayanışma	---	1	---	1	---	2
Etik	---	2	---	---	---	2
Kültürel mirasa saygı	---	1	---	---	---	1
Çalışkanlık	---	---	2	3	---	5
Paylaşma	---	---	---	1	2	3
Tasarruf	---	---	---	1	---	1
Duyarlılık	---	---	---	---	---	---
Görgü kuralları	---	---	---	---	---	---
Bilinçli tüketim	---	---	---	---	---	---

Tablo 1 incelendiğinde Sosyal Bilgiler öğretmenliği 1. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının birinci tercihlerinin başında 'adil olma, özgürlük, saygı ve vatanseverlik' değerlerinin geldiği görülmektedir. Öğretmen adaylarının ikinci sırada tercih ettiği değerler arasında 'demokratik tutum, saygı, özgürlük' yer alırken; üçüncü sırada 'değere saygı ve farklılıklara saygı' değerleri geldiği görülmektedir. Öğretmen adaylarının dördüncü sırada tercih ettikleri değerler 'yardımlaşma ve çalışkanlık' değerleri ve son olarak 5. sıraya tercih ettikleri değerlerin ise 'yardımlaşma, barış ve demokratik tutum' değerleri olduğu görülmektedir. Bununla birlikte Sosyal Bilgiler öğretmenliği 1. sınıfta okuyan öğrencilerin 'duyarlılık, görgü kuralları ve bilinçli tüketim' değerlerine hiç yer vermedikleri, tasarruf, kültürel mirasa saygı değerlerini sadece bir öğrencinin tercih ettiği saptanmıştır. Toplamda ilk beş sıralamada en çok yer alan değerlere bakıldığında ise 23 öğrencinin 13'ünün 'adil olma' değerini ilk beş değer içine aldığı ve en çok tekrarlanan değer olarak birinci sırada yer aldığı, bu değeri sırasıyla 'özgürlük' ve 'yardımlaşma' (11), 'saygı' (10), 'demokratik tutum' (9) ve 'hoşgörü' (8) değerlerinin takip ettiği görülmektedir.

Öğrencilerin en çok tekrarlanan 'adil olma' değerine yönelik gerekçelere bakıldığında; adaletin bütün iyiliklerin başı olduğu, adil davranmanın haksızlık yapmaktan çok daha iyi olduğu, adalet yaşamın olmazsa olmazıdır şeklinde düşünceler ortaya çıkmaktadır. Bu konuda ki örnek öğrenci cevapları şu şekildedir:

Ö7. 'Adalet olmadan hiçbir şey sürekliliğini devam ettiremez.', Ö6. 'Adil olmak her şeyin başıdır.', Ö9. 'Adillik haksızlık yapmaktan daha iyidir.'

Öğrencilerin en çok tercih ettiği ikinci değer ise 'özgürlük' değeridir. Öğrenciler, bireylerin kimsenin etkisi altında kalmadan fikirlerini rahatça ifade edebildiklerini, özgürlük olmadan hiçbir şeyin anlamının olmadığını belirtmişlerdir. Bu konuda ki örnek öğrenci görüşleri şu şekildedir:

Ö23. 'Bir insan her şeyden önce özgür olmalıdır.', Ö.12. 'Kimsenin etkisi altında kalmamaktır.', Ö1. 'Özgürlük olmadan hiçbir şeyin anlamı olmaz, ne sevginin ne saygının.'

Öğrenciler 'vatanseverlik' değeri için, Ö11. 'Vatan olmadan hiçbir şey olmaz.' Düşüncesiyle vatan sevgisinin öneminden ve Ö8. 'Saygı olmadan bir toplum olamaz.' ifadesiyle saygı değerinin toplumsal önemine dikkat çekmişlerdir.

Tablo 2. SBÖ 2. Sınıf Öğretmen Adaylarının Tercih Ettikleri İlk Beş Değer

Değerler	1. Değer	2. Değer	3. Değer	4. Değer	5. Değer	Toplam
Adil olma	15	5	5	---	6	31
Vatanseverlik	7	3	2	3	1	16
Saygı	5	8	5	---	3	21
Barış	3	6	2	5	3	19
Farklılıklara saygı	2	2	4	2	3	13
Demokratik tutum	1	5	1	1	2	10
Bilimsellik	1	1	2	1	3	8
Değere saygı	1	4	2	3	2	12

Özlem ULU KALIN

Tarih bilinci	1	1	---	---	---	2
Çevre duyarlılığı	1	---	1	2	2	6
Duyarlılık	1	---	---	1	1	3
Özgürlük	1	4	5	1	1	12
Görgü kuralları	1	1	---	2	---	4
Hoşgörü	1	1	4	5	4	15
Özgüven	1	1	2	1	---	5
Sorumluluk	1	1	---	5	4	11
Paylaşma	---	1	---	1	2	4
Temizlik	---	---	3	2	1	6
Çalışkanlık	---	---	1	---	1	2
Dayanışma	---	---	1	1	---	2
Etik	---	---	1	1	---	2
Kültürel mirasa saygı	---	---	---	2	1	3
Yardımlaşma	---	---	---	1	2	3
Tasarruf	---	---	---	1	---	1
Bilinçli tüketim	---	---	---	1	---	1

Tablo 2'ye göre öğretmen adaylarının tercihlerinin başında 'adil olma, vatanseverlik ve saygı' değerlerinin geldiği görülmektedir. Öğretmen adaylarının ikinci sırada tercih ettikleri değerler arasında 'saygı, barış, adil olma ve demokratik tutum' değerleri yer almaktadır. Öğretmen adaylarının 3. sırasında yine 'adil olma, özgürlük ve saygı' değerleri vardır. Sosyal Bilgiler öğretmenliği 2. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının 4. sırada yer verdikleri değerler 'barış, hoşgörü ve sorumluluk' değerleridir. Tabloda verilen değerleri inceleyerek en çok değer verdikleri 5. değere de öğretmen adayları 'adil olma, hoşgörü ve sorumluluk' değerlerini seçmişlerdir. Çalışma grubunun bazı öğrencileri 'adil olma' değerini çeşitli sıralarda ilk beş değer içinde seçmişlerdir.

Öğrencilerin en çok 'adil olma' değerine verdikleri gerekçelerde adil olmanın yaşamın kaynağı olduğu, insani ilişkilerde adil olmanın öneminden bahsedilmiştir. Bu konuda ki örnek öğrenci cevapları şu şekildedir:

Ö40. 'Adil olmak, insan olmak için en önemli husustur.', Ö32. 'Adalet yoksa bir toplumda o toplum gelişemez.'

Öğrencilerin en çok tekrarladıkları 2. sıradaki değer 'saygı' değeridir. Öğrenciler saygısız toplumlarda insan ilişkilerini kötü olduğundan, etrafımızda ki insanları sevmesek bile saygı duymamız gerektiğinden bahsetmişlerdir. Bu konuda ki örnek öğrenci cevapları şu şekildedir:

Ö2. 'Saygısız, hürmetsiz toplumdan hayır gelmez.', Ö27. 'İnsanları sevmesek de onlara saygı göstermek zorundayız.' Ö13. 'Saygının bittiği yerde dayanışma, işbirliği olamaz.'

En çok tekrarlanan değerlerin 3. sırasında da yine 1. sırada olduğu gibi adil olma değerinin olduğunu görüyoruz. Aynı durum beşinci sıra için de geçerlidir. Öğrencilerin en çok tekrarladıkları değer 4. sırada ki değeri barış değeridir. Öğrenciler barış değerine yönelik gerekçelerinde ülkede ki savaşın bitmesi ve çocukların ölmemesi için bir an önce barış gelmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Örnek öğrenci cevapları şu şekildedir:

Ö11. 'Ülkede bir şeylerin gerçekleşmesi için önce barışın olması gerekir.', Ö33. 'Çocukların ölmemesidir.'

Sosyal Bilgiler Öğretmenliği 2. sınıf öğrencilerinden elde edilen bulgular doğrultusunda toplamda ilk beş sırada en çok yer alan değerlere bakıldığında 42 öğrencinin 31'inin adil olma değerini ilk beş içerisine aldığı ve bu değer en çok tekrarlanan değer olarak birinci sırada yer aldığı, bu değeri sırasıyla saygı (21), barış (19), vatanseverlik (16) ve hoşgörü (15) değerlerinin takip ettiği görülmektedir.

Tablo 3. SBÖ 3. Sınıf Öğretmen Adaylarının Tercih Ettikleri İlk Beş Değer

Değerler	1. Değer	2. Değer	3. Değer	4. Değer	5. Değer	Toplam
Özgürlük	5	3	3	---	1	12
Adil olma	4	2	3	3	---	12
Barış	4	4	1	2	2	13
Saygı	3	3	4	---	---	10
Yardımlaşma	1	---	---	---	---	1
Çalışkanlık	1	---	1	---	1	3
Hoşgörü	1	4	---	1	2	8
Farklılıklara saygı	1	1	2	2	3	9
Vatanseverlik	1	3	---	2	2	8
Özgüven	1	---	1	1	---	3
Değere saygı	---	2	1	---	---	3
Çevre duyarlılığı	---	1	1	---	---	2
Tasarruf	---	1	---	---	---	1
Sorumluluk	---	---	2	3	1	6
Demokratik tutum	---	---	1	5	2	8
Duyarlılık	---	---	1	---	---	1
Dayanışma	---	---	1	---	1	2
Kültürel mirasa saygı	---	---	1	---	1	2
Tarih bilinci	---	---	---	1	---	1
Görgü kuralları	---	---	---	1	---	1
Paylaşma	---	---	---	1	1	2
Bilimsellik	---	---	---	---	3	3
Temizlik	---	---	---	---	1	1
Bilinçli tüketim	---	---	---	---	---	---
Etik	---	---	---	---	---	---

Tablo 3'e göre öğretmen adaylarının birinci tercihlerinin başında 'özgürlük, adil olma ve barış' değerinin geldiği görülmektedir. Öğretmen adaylarının ikinci sırada tercih ettikleri değerler arasında 'barış, hoşgörü ve özgürlük' değerleri yer almaktadır. Öğretmen adaylarının 3. sırada ki değer tercihleri ise 'saygı, özgürlük ve adil olma' değerleridir. Çalışma grubu öğrencileri değer hiyerarşisinde 4. sırada 'demokratik tutum, adil olma ve sorumluluk' değerlerini belirtmişlerdir. Öğretmen adaylarının 5. sırasında ise 'farklılıklara saygı, hoşgörü ve barış' değerleri yer almaktadır. Bununla birlikte öğretmen adaylarının bilinçli tüketim ve etik değerlerine hiç yer vermedikleri, temizlik, görgü kuralları, tarih bilinci, duyarlılık, tasarruf ve yardımlaşma değerlerini ise sadece birer öğrencinin tercih ettiği belirlenmiştir. Toplamda ilk beş sıralamada en çok yer alan değerlere bakıldığında 23 öğrencinin 13'ünün barış değerini ilk beş içerisinde aldığı ve bu değer en çok tekrarlanan değer olarak birinci sırada yer aldığı, bu değeri sırasıyla özgürlük (12), adil olma (12), saygı (10) ve farklılıklara saygı (9) değerinin takip ettiği görülmüştür.

Öğretmen adaylarının en çok tekrarlanan özgürlük değerine yönelik gerekçelerine bakıldığında; özgürlüğün özgüveni artırdığına, başarının kaynağının özgürlük olduğuna dair düşüncelerini öne sürmüşlerdir. Bu konuda ki örnek öğrenci cevapları şu şekildedir:

Ö3. 'Birey özgür olduğu sürece başarılıdır.', Ö23. 'Özgürlük özgüveni de beraber getirir.' Öğretmen adaylarının barış değerine yönelik ise; barışın olmadığı yerde huzurun olmayacağını, savaş ortamının devam edeceğini öne sürmüşlerdir. Bu konudaki örnek öğrenci cevapları şu şekildedir:

Ö10. 'Barış olmadan huzurlu ortam olmaz.', Ö3. 'Barış olsun, savaş olmasın, kimse ölmesin.'

Öğretmen adayları 3. sırada tercih ettikleri saygı değerine karşı; insan ilişkilerinde saygının öneminden bahsetmişlerdir. Bu konuda ki örnek öğrenci cevapları şu şekildedir.

Ö8. 'Her türlü ayırım, farklılık, ne olursa olsun herkes birbirine saygı göstermek zorundadır.'

Demokratik tutum değeri öğretmen adayları tarafından en çok tercih edilen 4. sırada ki değerdir. Öğretmen adayları herkese aynı şartlarda davranılması gerekliliği düşüncesini öne sürmüşlerdir. Örnek öğrenci cevapları şu şekildedir:

Ö17. 'Bir yargıya varmanın en etkili ve tutarlı yolu demokratik tutumdan geçer.', Ö19. 'Herkes aynı şartlarda aynı haklara sahip olmalıdır.'

Öğretmen adayları 5. sırada tercih ettikleri farklılıklara saygı değerine karşı toplumdaki farklılıklardan bahsetmişlerdir. Bu konuda ki örnek öğrenci cevapları şu şekildedir:

Ö4. 'Toplum farklılıklardan meydana gelir.', Ö17. 'Her yerde farklılıklar vardır.'

Tablo 4. SBÖ 4. Sınıf Öğretmen Adaylarının Tercih Ettikleri İlk Beş Değer

Değerler	1. Değer	2. Değer	3. Değer	4. Değer	5. Değer	Toplam
Adil olma	15	6	4	2	1	28
Özgürlük	5	5	3	5	6	24
Saygı	4	4	5	4	2	19
Hoşgörü	3	4	3	9	5	24
Barış	2	3	3	3	5	16
Etik	2	1	1	---	1	5
Vatanseverlik	2	1	3	6	3	15
Değere saygı	1	---	3	---	2	6
Temizlik	1	1	1	1	---	4
Farklılıklara saygı	---	4	7	4	---	15
Bilimsellik	---	2	---	1	---	3
Tarih bilinci	---	1	---	1	---	2
Yardımlaşma	---	1	1	---	---	2
Duyarlılık	---	1	---	---	2	3
Demokratik tutum	---	---	1	1	4	6
Çevre duyarlılığı	---	---	1	---	---	1
Tasarruf	---	---	1	---	---	1
Dayanışma	---	---	1	1	4	6
Sorumluluk	---	---	1	1	4	6
Paylaşma	---	---	---	---	2	2
Kültürel mirasa saygı	---	---	---	---	1	1
Özgüven	---	---	---	---	1	1
Görgü kuralları	---	---	---	---	---	---
Çalışkanlık	---	---	---	---	---	---
Bilinçli tüketim	---	---	---	---	---	---

Sosyal Bilgiler öğretmenliği son sınıfa devam eden toplam 35 öğrencinin değer tercihlerine yönelik bulgular Tablo 4’de verilmiştir. Öğretmen adayları en çok adil olma, özgürlük ve saygı değerlerini birinci tercihleri olarak göstermişlerdir; yine aynı değerler ikinci tercih olarak da karşımıza çıkmaktadır. Öğretmen adaylarının üçüncü tercihlerinin başında farklılıklara saygı, saygı ve adil olma değerleri gelmektedir. Hoşgörü, vatanseverlik ve özgürlük öğretmen adaylarının dördüncü sırada ki değerlerini karşılarken; özgürlük, barış ve hoşgörü değerleri de beşinci sırada ki değerlerini karşılamaktadır. Toplamda ilk beş sıralamada en çok yer alan değerlere bakıldığında ise 35 öğretmen adayının 25’inin adil olma değerini ilk beş değer içerisine aldığı ve bu değer en çok tekrarlanan değer olarak birinci sırada yer aldığı görülmektedir. Bu değeri sırasıyla özgürlük (24), hoşgörü (24), saygı (19) ve barış (16) değerlerinin takip ettiği görülmektedir.

Öğretmen adayları en çok tekrarlanan adil olma değerine karşı gerekçelerini; insanlar adil olursa hak yemezler, herkes eşit şartlarda yaşamalıdır, adillik eşitliği doğurur şeklinde açıklamışlardır. Örnek öğretmen adayı cümleleri şöyledir:

Ö28. 'Kimse kimsenin hakkını yememiş olur.', Ö14. 'Adil davranmak gerçek eşitliği sağlayacaktır.', Ö8. 'Adaletinize inanılmalı ki güven kazanabilirsiniz.'

Öğretmen adaylarının en çok tekrarladıkları farklılıklara saygı değerine yönelik gerekçelerine bakıldığında, çok kültürlü toplumlarda farklılıklara saygının gerekli olduğunu, kendi gibi olmayan insanlarla empati kurulabilmesi gerektiği ile ilgili gerekçelerini öne sürmüşlerdir. Bu konuda ki örnek öğrenci görüşleri şu şekildedir:

Ö21. 'Sadece kendimize değil, başkalarının düşüncelerine de saygı göstermeliyiz ki yeni şeyler öğrenebilelim.', Ö3. 'İnsanlara din, dil, ırk farkından dolayı ayırım yapılmamalı, hepimiz Adem ve Havva'nın çocuklarıyız.', Ö8. 'Çok kültürlü toplumlarda bunu sınıfta öğrenmeli kişi.'

Öğretmen adaylarının en çok tekrarlandığı dördüncü değer olan hoşgörü değerine karşı öğretmen adayları insan ilişkilerinde gerekliliği ile ilgili gerekçeler sunmuşlardır. Bu konu ile ilgili örnek cümleler şu şekildedir:

Ö20. 'Birbirimizin haklarına karşı hoşgörülü olmak, her insana eşit davranmak gerekir.', Ö10. 'İnsanları sevmek ve değer vermek, hayatın mutluluğu', Ö12. 'Her farklı düşünceye ve görüşe karşı hoşgörü ile bakılmalıdır.'

Öğretmen adaylarının 5. sırada en çok tekrarladıkları özgürlük değeri ile ilgili gerekçelerinde, özgür bireylerin özgür toplumlar oluşturduğunu, insanların hür iradesinin var olması gerektiği ile ilgili açıklamalar öne sürdükleri görülmektedir. Örnek öğrenci cümleleri şunlardır:

Ö35. 'Toplumsal kurallara uymakla beraber özgürlük birey için gereklidir, istediklerini yapabilmesi için.', Ö26. 'İnsan hür iradesini oluşturabilmeli ve her seçiminde özgür olmalıdır.'

Sonuç ve Öneriler

Araştırma sonuçlarına göre farklı sınıf düzeylerinde değer hiyerarşisinde anlamlı farklılıklar olmadığı, değer tanımlamalarında Sosyal Bilgiler programında yer alan değerlere ilişkin anlamlı farklılıklar olmadığı, değer tanımlamalarında Sosyal Bilgiler programında değer ve değer yaklaşımlarına yönelik almış oldukları formal eğitimin öğretmen adaylarının değer hiyerarşisinde farklılık yaratmadığı sonuçlarına ulaşılmıştır.

Sosyal Bilgiler öğretmenliği programında 1, 2 ve 4. sınıfta okuyan öğretmen adayları, seçmiş oldukları ilk beş değere içinde ilk sıraya adil olma değerini belirtmişlerdir; bunun yanında 3. sınıfta okuyan öğretmen adayları ise ilk değerlerinin özgürlük değeri olduğunu belirtmişlerdir.

Örneklem grup içerisinde 1. sınıfta okuyan Sosyal Bilgiler öğretmen adayları ilk beş değer sıralamasında adil olma, demokratik olma, değere saygı, yardımlaşma ve yardımlaşma değerlerini belirtmişlerdir. Bunun yanı sıra duyarlılık, görgü kuralları

ve bilinçli tüketici değerlerini hiç seçmedikleri görülmektedir. Tasarruf değerini ise sadece bir öğrenci 4. sıradaki değer olarak belirtmiştir. Teknolojinin gelişmesi ne yazık ki toplumu tüketici duruma getirmiş ve bireyleri üretmek yerine hali hazırda mevcut olan şeyleri tüketir duruma getirmiştir. Yine günümüzde değişen yaşam şartları, ekonomik zorluklar, kadının iş yaşamına girmesi gibi nedenlerle büyük aileler yerini çekirdek aileye bırakmış ve kültürel öğeler bu çekirdek ailelerde yeterince önem görmemiştir. Bilişim çağının getirisi olarak ortaya çıkan ben merkezli insanlar sadece kendilerini düşünmekte ve toplumsal sorunlara gereken önemi göstermemektedirler. Henüz duyarlılık, görgü kuralları ve bilinçli tüketim değerlerini hiç seçmeyen henüz 1. sınıf öğrencisi Sosyal Bilgiler öğretmen adayları bu sosyal değişimin bir getirisidir. Bacanlı (1999) ve Bulut (2012) çalışmalarında üniversite öğrencilerinin bireysel değerlere toplumsal değerlerden daha fazla önem verdikleri sonucuna ulaşmıştır.

Eğitim Fakültesi 2. sınıfta okuyan Sosyal Bilgiler öğretmen adayları ilk beş değer tercihlerinde adil olma, saygı, adil olma, barış ve adil olma değerlerini belirtmişlerdir. Genel olarak bakıldığında farklı sıralamalarda da olsa adil olma değerinin Sosyal Bilgiler 2. sınıfta okuyan öğretmen adayları için oldukça önemli bir değer olduğu söylenilebilir. Bireylerin hak ve hukuku gözeterek herhangi bir konuda karar verirken adaletten sapmadan tarafsız olması adil olmanın en büyük göstergesidir. Öğretmen adaylarının çoğunun bu değeri tercihlerinin ilk sırasına koymuş olması ülkemizin geleceği açısından önemlidir. Türk tarihine bakıldığında atalarımızın devlet işlerinde oldukça adil oldukları görülmektedir. Osmanlı İmparatorluğunun en adaletli padişahı olarak bilinen Yavuz Sultan Selim'in gece yarısına kadar halkın meselelerini halletmek için çalıştığı şanlı tarih okuyan herkes tarafından bilinen bir gerçektir. Sosyal Bilgiler öğretmenliği 2. sınıfta okuyan öğretmen adayları ilk tercih olarak adil olma değerini seçmiş olmalarına rağmen; bu grupta Sosyal Bilgiler öğretmenliği 1. sınıfta okuyan öğretmen adaylarına benzer bir şekilde tasarruf ve bilinçli tüketici değerlerini sadece birer defa ilk beş tercihleri arasına almışlardır. Bu durumun nedeni de yukarıda açıklandığı üzere Bilişim Çağı'ndaki hazır tüketici konumunun getirisidir.

Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının lisans tamamlama zamanlarına yakın olarak 3. sınıf öğretmen adayları ilk değer olarak özgürlük ve sırasıyla barış, saygı, demokratik tutum ve farklılıklara saygı değerlerini seçmişlerdir. Burada dikkati çeken nokta Sosyal Bilgiler öğretmenliği 3. sınıfta okuyan öğretmen adaylarının bilinçli tüketim ve etik değerlerini hiç seçmemiş olmalarıdır. Diğer iki sınıfta olduğu üzere bilinçli tüketim değerini ilk beş tercihlerine almalarının nedeni şu şekilde açıklanabilir: 3. sınıfta okuyan Sosyal Bilgiler öğretmen adayları en çok tercih ettikleri ilk beş değerde kişi hak ve özgürlüklerini dikkate alarak özgürlük, barış, saygı, demokratik tutum ve farklılıklara saygı gibi evrensel değerlere önem verdiğini göstermiş ve töre bilim olarak tanımlanan etik kavramını tercihleri arasına almamışlardır. Bu durum örneklem grubun Kohlberg'in Ahlaki Gelişim Kuramına göre gelenek sonrası düzey içinde evrensel ahlak ilkeleri düzeyine ulaştıklarının

göstergesidir. Bulut (2012) çalışmasında öğretmen adaylarının en çok önem verdiği ilk üç değer sıralamasında saygı değerini gösterdikleri sonucuna ulaşılmıştır.

Son sınıf öğrencisi öğretmen adayları ise birinci ve ikinci değerlerine adil olma, farklılıklara saygı, vatanseverlik ve özgürlük değerlerini seçmişlerdir. Vatanseverlik değeri sadece son sınıf öğretmen adaylarının değer hiyerarşisinde ilk beş tercihleri arasında yer almıştır. Çalışmanın verileri incelendiğinde vatandaşlık değerinin ilk beş tercih içinde olduğu ilk defa bu örneklem grupta karşımıza çıkmaktadır. Karatekin, Gençtürk ve Kılıçoğlu'nun (2013) çalışmalarında da öğretmen adayları vatanseverlik değerini değer sıralamalarında ilk üç sırada göstermişlerdir. Vatanseverlik değeri her Türk vatandaşının sahip olması gereken bir değerdir, ancak asıl görevi "etkin vatandaş" yetiştirmek olan ve bunun eğitimini alan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının sahip olduğu öncelikli değerleri arasında olmalıdır. Lisans eğitimini tamamlama aşamasında olan öğretmen adaylarının bu değere ilk beş tercihinde sahip olması, lisans eğitiminin amacına ulaşması bakımından önemli bir durumdur. Son sınıfta okuyan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarının görgü kuralları, çalışkanlık ve bilinçli tüketim değerlerine tercihlerinde hiç yer vermedikleri görülmektedir. Burada en üzücü olan şey çalışkanlık değerinin tercihlerde yer almamasıdır. Bireyler sadece zorunlu eğitim süresinde ve üniversite eğitimlerinde değil, hayatlarının her alanında çalışkan olmak zorundadırlar. Kendine yetebilen, kendisi, ailesi, çevresi ve vatani için üretken, özverili, demokratik, duyarlı bir vatandaş olabilmenin tek şartı çalışkan olmakla ilgilidir. Bilimsellik ve çalışkanlık değerleri birbirinden farklı değerler olsa da ulaşmak istenilen hedefe ulaşmada en önemli yapı taşlarıdır. Sarı'nın (2005) çalışmasında öğretmen adaylarının en az bilimsellik değerine önem verdiği görülmektedir. Bu değere sahip olmayan bireyin tasarruf bilinci ve bilinçli bir tüketici olması beklenemez. Son sınıf öğrencilerinin değer hiyerarşisinde dikkati çeken bir diğer husus da kültürel mirasa saygı ve özgüven değerlerinin sadece birer öğrenci tarafından beşinci sırada yer almasıdır. Ülkemizde öğretmen atamalarında yaşanan olumsuzluklar ve özellikle Sosyal Bilgiler branşında yaşanan yığılma, öğretmen adaylarının özgüvenlerini olumsuz etkilemiştir. Bir kültür ve tarih cenneti olan anavatanımızdaki tarihi eserlere rağmen kültürel mirasa saygı değerinin Sosyal Bilgiler öğretmen adayları tarafından sadece birinde ilk beş tercih arasında görülmesi çalışmanın en çarpıcı ve en üzücü sonuçlarından biridir.

Genel olarak bakıldığında çalışma grubunun tercih ettiği ilk beş değer sıralamasında ilk sırayı 84 kişinin tercihi olarak adil olma değeri almaktadır. Saygı değeri 60 kişilik frekans değeri ile öğretmen adayları tarafından tercih edilen ikinci değerdir. Öğretmen adaylarının değer hiyerarşisinde özgürlük değerini tercih eden 59 kişi bu şekilde üçüncü sıradaki tercihlerini belirtmişlerdir. 55 frekans değeriyle aynı sırada olan hoşgörü ve barış değerleri öğretmen adaylarının değer hiyerarşisinde dördüncü sırayı almakta olduğu ortaya çıkmıştır. Öğretmen adaylarının değer hiyerarşisinde beşinci sıraya koydukları değer ise 44 frekansla vatanseverlik değeridir. Karatekin, Gençtürk ve Kılıçoğlu'nun (2013) çalışmasında olduğu gibi bu çalışmada da öğretmen adaylarının sahip oldukları ve öncelik verdikleri değerlerinde

toplumsal yaşam ve bunun sürekliliğinin sağlanması ve milli duygularının belirleyici olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Çalışmanın sonucuna ek olarak yapılabilecek öneriler şunlardır; amacı etkili vatandaş yetiştirmek olan Sosyal Bilgiler öğretmen adaylarına yapılan bu çalışma insan eğitmek ve yetiştirmek üzerine eğitim alan eğitim fakültelerinin bütün öğrencileri üzerine uygulanmalı ve gelecek nesilleri yetiştirecek öğretmen adaylarının sahip oldukları ve öncelik verdikleri değerler ortaya çıkarılıp eğitim müfredatları bu doğrultuda geliştirilmelidir.

Kaynakça

Akbaş, O. (2008). Değer eğitimi akımlarına genel bir bakış. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(16), 9-27.

Bacanlı, H. (1999). Üniversite öğrencilerinin değer tercihleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi Dergisi*, 5(20), 597-610.

Balcı, A. ve Yanpar Yelken, T. (2010). İlköğretim öğretmenlerinin “değer” kavramına yükledikleri anlamlar. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 39, 81-90.

Balcı, A. ve Yanpar Yelken, T. (2013). İlköğretim sosyal bilgiler programında yer alan değerler ve değer eğitimi uygulamaları konusunda öğretmen görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi*, 14(1). 195-213.

Bulut, S. S. (2012). Gazi eğitim fakültesi öğrencilerinin değer yönelimleri. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 1/3, 216-238.

Dilmaç, B., Bozgeyikli, H. ve Çıkkılı, Y. (2008). Öğretmen adaylarının değer algılarının farklı değişkenler açısından incelenmesi. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 6(16), 69-91.

Karatekin, K. Gençtürk, E. ve Kılıçoğlu, G. (2013). Öğrenci, sosyal bilgiler öğretmen adayı ve öğretmenlerinin değer hiyerarşisi, *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(14), 411-459.

Katılmış, A. Ekşi, H. ve Öztürk, C. (2010). Sosyal bilgiler dersi kazanımlarıyla bütünleştirilmiş bilimsellik odaklı karakter eğitimi programının etkililiği. *Journal of Social Studies Education Research*, 1(1), 50-87.

Marshall, G. (2009). *Sosyoloji Sözlüğü*. Çeviren Osman Akınhay ve Derya Kömürçü. Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.

Özgüven, İ. E. (1994). *Psikolojik Testler*. Ankara: Yeni Doğu Matbaası.

Sarı, E. (2005). Öğretmen adaylarının değer tercihleri: Giresun eğitim fakültesi örneği. *Değerler Eğitimi Dergisi*, 3(10), 73-88.

Şimşek, Selçuk (2016). Sosyal bilgiler programının yapısı ve özellikleri. (Ed.:S. Şimşek) *Sosyal Bilgiler ve Sınıf Öğretmenleri İçin Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Tahiroğlu, M., Yıldırım, T. ve Çetin, T. (2010). Değer eğitimi yöntemlerine uygun geliştirilen çevre eğitimi etkinliğinin, ilköğretim 7. sınıf öğrencilerinin çevreye ilişkin tutumlarına ilişkin etkisi. *Selçuk Üniversitesi, Ahmet Keleşoğlu Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30, 231-248.

Tay, B. ve Yıldırım, K. (2009). Sosyal bilgiler dersinde kazandırılması amaçlanan değerlere ilişkin veli görüşleri. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9(3) 1499-1542.

Tay, B., Durmaz, F. Z. ve Şanal, M. (2013). Sosyal bilgiler dersi kapsamında öğrencilerin değer ve değerler eğitimine ilişkin görüşleri. *GEFAD/ GUJGEF* 33(1), 67-93.

TDK (2016). *Büyük Türkçe Sözlük*, http://tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.5821b142fbd75.10118924 (Erişim Tarihi: 21.10.2016).

Ulusoy, K. ve Dilmaç, B. (2016). *Değerler Eğitimi*. Ankara: Pegem Akademi.

Yel, S. ve Aladağ, S. (2009). *Sosyal bilgilerde değerlerin öğretimi*, (Ed. M. Safran), *Sosyal Bilgiler Öğretimi* (ss. 119-150). Ankara: Pegem Akademi.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Extended Abstract

Introduction

Schools are significant in creating new values besides protecting and sustaining already existing social culture and values. Value is defined as the standard and equivalent that enables determining the significance of something. Social values are defined as the ideas of individuals about what is ethical, proper, right or wrong, wanted or unwanted.

It is necessary to know the features of values besides the definitions of them. Özgüven mentions that values have 4 different features which are; combining individuals and societies; meeting the social needs of societies and they are useful for the common goods of societies; values have judgmental features about conscience, emotions and excitements; they direct the behavior of individuals and they leave significant marks in minds.

Social studies lesson has an important mission in teaching values. The basic goal of Social Studies education is to educate individuals to become efficient citizens. Values that are to be taught in Social Studies Education Program are determined by the Ministry of National Education. In 18th National Education council, values education is analyzed in scope of "2023 Vision in Education" and it is determined that activities about values education in schools should be increased and developed.

When the related literature is researched, it can be seen that there are various studies about values education, about the experiences of teachers in different branches in terms of values education, about the preferences of

academicians in terms of values in their children, students and colleagues and about teacher candidates' perceptions in terms of values that they wish to exist in their students.

This study is significant as it aims at revealing and understanding the values hierarchy of Social Studies teacher candidates studying in order to raise efficient citizens. In this study the values that are the most important for Social studies teacher candidates and the ones that are the least important for the same teachers will be determined.

Method

Case study, which is one of the qualitative research methods, is used in this study in order to reveal the values hierarchy of Social Studies teacher candidates and the reasons of these hierarchies. Case study focuses on a current issue, phenomenon, group and individuals and deeply, multi dimensionally and systematically analyzes the topic in an objective manner in scope of real life frame.

Environment and Sampling

The research includes a total of 123 individuals studying at Artvin Çoruh University, Education Faculty, Department of Social Studies Teaching during 2015-2016 academic semesters. 23 of these participants are in the 1st grade, 42 in 2nd grade, 23 in 3rd grade and 35 in 4th grade. Maximum variation sampling method, which is a purposeful sampling qualitative research method, is used in this research. The goal of maximum variation sampling method is to form a relatively small sampling and reflect the variation of individuals which can be a side of the topic problem in the study.

Data Collection Tools

Data in qualitative researches can be collected through observation notes, interview records, documents, pictures and other graphic presentations. In this research, data are collected with depth interview technique. An assessment instrument, made of 2 open ended questions, is developed by the researchers in order to determine the values hierarchy of Social Studies teacher candidates. These questions are asked in order to collect related data:

- What are first five values chosen by the study group?
- Explain the reasons why did the study group choose the first five values in the hierarchy.
- Are there similarities/differences among the first five values chosen by the study groups at different grades?

Analysis of Data

Values in Social Studies education program are shown in the form of a table to the study group and they are required to write the first five values that are significant for them besides the reasons why they are chosen. The obtained data are

written in a computer program and their frequency ratios are turned into a table. Analyses are supported by the direct quotations of study group.

Result and Suggestions

According to the research results, it is determined that there isn't meaningful difference in values hierarchies of teacher candidates in different university grades, there isn't meaningful difference about the definition of values in Social Studies education program and courses about value approaches in Social Studies teaching program don't cause any difference in values hierarchy of social studies teacher candidates.

In Social Studies Teaching program, teacher candidates in the 1st, 2nd and 4th grades mentioned that the first value among the five that they have chosen is the value of 'being fair'; on the other hand, teacher candidates in 3rd grade stated that the first value for them is the value of 'freedom'.

In general, the first value preferred the most by the study group is 'being fair'; 84 teacher candidates preferred the value as the most significant one. The value of 'respect' is the second most important choice of teacher candidates; 60 individuals preferred this value. The third most preferred value is 'freedom'; 59 individuals stated that this value is the third important one for them. The fourth value in values hierarchy is tolerance and peace (these two values have the same frequency value; 55). The fifth most important value in the hierarchy is patriotism and it has 44 frequency value. Similar with the study by Karatekin, Gençtürk and Kılıçoğlu, it is found in this study that social life and

sustainability of it and national feelings are the determinants of values that are significant for teacher candidates.

Suggestions that can be made besides the results of the study are: This study which included the Social studies teacher candidates, whose aim is to raise efficient citizens, should involve the entire students in education faculties which educate and raise human beings. Values that are significant for teacher candidates who will raise future generations and education programs should be designed and developed according to these values.